

Breedband voor bestuurders

*Naar een weloverwogen aanpak
van het breedbandbeleid*

VNG 2004

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

ISBN: 90 322 7929 7

Breedband voor bestuurders

*Naar een weloverwogen aanpak
van het breedbandbeleid*

VNG 2004

Breedband voor bestuurders

*Naar een weloverwogen aanpak
van het breedbandbeleid*

VNG 2004

VNG uitgeverij

Postbus 30435, 2500 GK Den Haag
Telefax (070) 346 92 01
Internet: www.vnguitgeverij.nl

Samenstelling en tekst

Dick Kalkman, ISOC

Odette Nollen, Vereniging Nederlandse Gemeenten

THESAURUS VERENIGING NEDERLANDSE GEMEENTEN

Thesaurustermen:

VNG uitgeverij

© VNG Uitgeverij, Den Haag 2004

ISBN 90 322 7929 7

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord van Cor van Tilborg, lid directieraad VNG	6
1 Een actueel probleem	8
2 Terreinafbakening	11
3 Naar een gemeentelijke visie	14
4 De praktijk	18
5 Aanvullende informatie	22

De aanleg van breedband staat hoog op de politieke agenda van de rijksoverheid en gemeenten. Dit voorjaar verschijnt een nota van de minister van Economische Zaken, waarin de ambitie van het kabinet wordt weergegeven inzake de ontwikkeling van diensten en de aanleg van breedband-infrastructuur. De beschikbaarheid van breedband wordt gezien als cruciaal voor de Nederlandse economie en samenleving en kan een bijdrage leveren aan het verhogen van de arbeidsproductiviteit. Hoewel het kabinet stelt dat het primaat bij de markt ligt, ziet het toch een rol voor de overheden weggelegd om de aanleg van breedband-infrastructuur te stimuleren. Ook gemeenten spelen daarbij een belangrijke rol.

Deze nota moet vooral gezien worden als het startpunt van een discussie die de komende tijd met marktpartijen en overheden in Nederland wordt gevoerd en waarin langzaam de contouren van een breedbandbeleid scherp worden. Belangrijk element is wel, zo stelt het kabinet, dat behoud van momentum en tempo nodig is om een stabiele topositie op het terrein van breedband in de wereld te behouden. Hiermee kan de VNG het alleen maar eens zijn.

Gemeenten zitten ondertussen niet stil en blijken al een begin te hebben gemaakt met het ontwikkelen van een breedbandbeleid vanuit de gedachte dat breedband een meerwaarde kan betekenen voor het maatschappelijk en economisch vestigingsklimaat in de gemeente. De verschillen in tempo en aanpak zijn groot. Een roep om enige ondersteuning bij het vormgeven van breedbandbeleid is gewenst, zo heeft u de afgelopen tijd aan de VNG laten blijken. Mede vanwege de druk, afkomstig van commerciële partijen zoals adviesbureaus, kabelaars en/of telecommatenschappen, die wordt gevoeld.

De brochure biedt u een handreiking om breedbandbeleid in uw gemeente vorm te geven. De brochure is geen blauwdruk voor de manier waarop u uw beleid moet opzetten, maar bevat informatie over wat breedband nu eigenlijk is en welke stappen u zou kunnen nemen bij het ontwikkelen van breedbandbeleid. Tevens wordt een poging gedaan om een aantal misvattingen weg te nemen. Voorop staat dat gemeenten een belangrijke rol kunnen spelen bij de aanleg van breedbandinfrastructuur.

In de brochure wordt u aangeraden te kiezen voor een zorgvuldige en weloverwogen aanpak van het breedbandbeleid. We geven aan dat bestuurlijke aandacht nodig is om de financiële risico's en de effectiviteit van de gedane investeringen te beheersen.

Cor van Tilborg

Lid Directieraad VNG

1

Een actueel probleem

1.1 Voor bestuurders

Met de aanleg van voorzieningen/infrastructuur voor telecommunicatie (waaronder datacommunicatie) zijn zoals bij alle infrastructuur hoge investeringskosten gemoeid. In principe neemt het bedrijfsleven het initiatief voor en de uitvoering van de aanleg van breedband op zich. In de praktijk blijven marktpartijen, waaronder de huidige leveranciers van netwerkdiensten, vooralsnog zeer terughoudend om in te stappen. Voor deze bedrijven is het onzeker of zij de investeringen op korte termijn kunnen terugverdienen, mede omdat een scherp zicht op de vraag ontbreekt. Ook de huidige financiële positie weerhoudt telecommunicatie-bedrijven ervan om grootschalig te investeren. Aantrekkelijker is het om de bestaande netwerken zo lang mogelijk commercieel uit te nutten door enerzijds nieuwe diensten op het bestaande fysieke netwerk aan te bieden en anderzijds te proberen overheidssubsidies te verwerven.

Indien een gemeente meent dat breedband, vanuit een visie op het lokaal (economisch) vestigingsklimaat, gerealiseerd zou moeten worden, ontstaat er een dilemma. De markt is niet bereid om te investeren en dus zal de gemeente een keuze moeten maken of en welke rol zij wil gaan spelen bij de aanleg van breedband.

Daarbij komt dat diverse partijen een beroep zullen doen op de gemeente om hierin een positie in te nemen. De praktijk is vaak dat burgers, bedrijven, adviesbureaus, (semi-)non-profitinstellingen waaronder woningbouwcoöperaties en andere overheden geheel verschillende posities innemen.

Consequentie is dat de bestuurder met veel partijen, vaak met overlappende en/of verstrengelde belangen en een complex financieel-technisch veld wordt geconfronteerd. Daarnaast ontstaan er, mede als gevolg van de vele en diverse belangen, nogal wat misvattingen over breedband.

Er is sprake van een spanningsveld tussen de positie van gemeentelijke bestuurders en de vele in- en externe belanghebbende partijen. De huidige ervaringen met grote infrastructurele projecten in Nederland geven aan dat bestuurlijke aandacht nodig is om de financiële risico's en de effectiviteit van de geplande en gedane investeringen te beheersen.

Wat is breedband?

Semi-breedband:

Dit betreft ADSL, SDSL, *DSL, Kabel en WiFi (draadloos). Dit gaat (met uitzondering van WiFi) over bestaande koperen draden tussen de huisaansluiting en een centraal distributiepunt ergens in de wijk of gemeente. We praten hier in de praktijk over snelheden in de orde van enige Mbps (Mega bits per seconde).

Draadloos:

Draadloos betreft vaak WiFi, waarmee nu eenvoudig en goedkoop semi-breedband-snelheden zonder veel bekabeling en veel kosten (lees: graven in de grond) kunnen worden bereikt. WiFi ontwikkelt zich momenteel echter snel en kan zich tot hogere snelheden ontwikkelen.

Breedband:

Dit is de 'echte' breedband met snelheden boven 10 Mbps (definitie ISOC). Hiermee kunnen beeld en geluid op langere termijn voldoende snel worden getransporteerd naar woningen. Dit gaat in de praktijk het best via glasverbindingen die fundamenteel (fysiek) meer capaciteit dan kopergebaseerde verbindingen hebben.

Tendensen:

Vast naar vast + draadloos
Koper naar koper + glas

Echt Breedband

Glas

Semi Breedband

Koper

Vast (kabels)

Draadloos

Koper: 'Telefoon' (Twisted Pair)
en 'Kabel' (Coax voor RTV)

2

Terreinafbakening

1.2 Ontwikkelingen gaan razendsnel

Bij de start van dit schrijven ontving de VNG veel vragen over de positie van gemeenten in minder rendabele gebieden ten aanzien van telecommataatschappijen die niet of nauwelijks bereid waren om ADSL of kabel in gemeenten te verzorgen. Deze problematiek is inmiddels achterhaald nu naar verwachting ruim 97% van Nederland van ADSL zal worden voorzien.

De problematiek van deze brochure richt zich dan ook meer op de aanleg van glasvezel, echt breedband. Ook hier dient overigens te worden opgemerkt dat de ontwikkelingen elkaar razendsnel opvolgen. Kunnen gemeenten tot op heden rekenen op weinig animo in de markt voor grootschalige investeringen in breedband, inmiddels hebben zowel KPN als Vecai (vereniging van kabelbaars) plannen gepresenteerd voor de uitrol van (semi-)breedband. Het blijft hier overigens vooralsnog bij plannen maar de verwachting is dat de minister van Economische Zaken in zijn nota over breedband in zal gaan op de uitgangspunten van deze plannen. Dit kan ertoe leiden dat ontwikkelingen mogelijk sneller gaan dan verwacht. Concurrentie tussen kabelbaars en telecommataatschappijen zal naar verwachting de snelheid van de ontwikkelingen temperen maar zal anderzijds voor een betere marktontwikkeling en afgeleide prijsontwikkeling zorgen.

Vooralsnog raden we u aan niet te snel in zee te gaan met welke partij dan ook, maar vast te houden aan een zorgvuldige bestuurlijke aanpak. Wat dat betreft verschillen investeringen in breedband niet van andere infrastructurale investeringen.

2.1 Partijen

Gemeenten hebben te maken met diverse partijen die een beroep op hen doen om een positie in te nemen bij de realisering van breedband-infrastructuur. Er zijn grofweg drie groepen te onderscheiden die het breedbandbeleid van de gemeente beïnvloeden: de burgers en bedrijven (consument) vanuit de vraagkant, de markt (telecomaanbieders en adviesbureaus) vanuit de aanbodkant en de diverse overheden.

Burgers en bedrijven

Burgers willen anders en/of goedkoper (sneller internet of minder rechtstreeks zelf betalen) van internet gebruikmaken. Ook lokale bedrijven willen over het algemeen graag efficiëntere en/of goedkopere voorzieningen. Sinds de liberalisering van de markt kunnen bedrijven kiezen uit een ruim zakelijk datacommunicatiedienstenaanbod. Ditzelfde geldt voor het aanbod van breedbanddiensten. Er is echter sprake van regionale verschillen in aanbod en/of lokale prijsverschillen. Het lokale aanbod is in een aantal gebieden nog onvoldoende tot ontwikkeling gekomen of die ontwikkeling zal als gevolg van beperkte commerciële en/of economische perspectieven niet zo snel plaatsvinden.

Marktpartijen: de aanbieders

Naast burgers hebben gemeenten te maken met de ICT-sector zelf met als voornaamste partijen de telecom- en kabelmaatschappijen. De belangen in deze sector zijn divers. Wat partijen delen, is de visie dat een te actieve rol van gemeenten leidt tot oneerlijke concurrentie. Telecommataatschappijen willen enerzijds hun bestaande infrastructuur uitnutten en anderzijds profiteren van gemeentelijke subsidies en/of investeringen. Adviesbureaus aan de andere kant brengen gaarne gevraagd en ongevraagd adviezen uit.

De overheid

Het telecommunicatiebeleid is sinds 2002 ondergebracht bij het ministerie van Economische Zaken. EZ is een duidelijke voorstander van marktwerking, al lijkt dit te worden genuanceerd.

EZ hanteert de volgende uitgangspunten bij de aanleg van breedband:

- a concurrentie op- en tussen infrastructuren;

- b technologieneutraliteit;
- c marktwerking (primaire verantwoordelijkheid voor investeringen en vernieuwingen ligt bij de markt en voorkomen marktverstoring door overheden;
- d overheid faciliteert en stimuleert (maar financiert amper) de lokale infrastructurele ontwikkelingen;
- e geen exploitatie van openbare netwerken door overheden (oneerlijke concurrentie);
- f overheid onderneemt alleen actie als de markt het laat afweten.

Deze uitgangspunten worden opnieuw tegen het licht gehouden. In het voorjaar van 2004 zal de minister van Economische Zaken op verzoek van de Tweede Kamer komen met een visie op breedband. Dit moet het basisstuk vormen aan de hand waarvan een dialoog zal worden gevoerd met marktpartijen en medeoverheden. Het is de bedoeling dat eind 2004 gezamenlijke uitgangspunten kunnen worden geformuleerd.

2.2 Misvattingen

Breedband is een relatief nieuw fenomeen waaraan vele en diverse belangen zijn verbonden. Hierdoor bestaan er veel misvattingen, met als risico dat in sommige gevallen overhaaste of onafgewogen beslissingen worden genomen. Daarom is het goed om hier enkele vaak voorkomende misvattingen recht te zetten:

'Er zijn nauwelijks breedbandvoorzieningen voor bedrijven'

Vaak wordt ten onrechte gedacht dat er geen breedbandvoorzieningen voor het bedrijfsleven zijn. In Nederland is er sinds de liberalisatie van de markt in de jaren '90 een volledig zakelijk telecommunicatie-/datacommunicatieaanbod. Bedrijven kunnen hun zakelijke diensten van vele aanbieders en in principe (met voornoemde prijsverschillen) overal betrekken. Bedrijven kunnen naast het reguliere datacommunicatieaanbod ook gebruik gaan maken van de ruim 97% dekking van ADSL-diensten.

De discussie gaat primair over de prijs en consumentenaanbiedingen in landelijke en/of commercieel minder aantrekkelijke gebieden waar wel aanbod is maar niet tegen (lage) consumentenprijzen.

'Breedband is ook ADSL en kabel'

ADSL en kabel worden vaak onterecht onder de noemer van breedband gepresenteerd. Dit klopt niet. Het is waar dat de kabel- en ADSL-netwerken nog kunnen worden opgewaarderd, maar dit kent wel zijn grenzen.

Op een gegeven moment komt altijd het punt dat een - gefaseerde - vernieuwing en/of vervanging van een bestaande infrastructuur opportuun wordt. De praktijk zal zoals gebruikelijk hybride oplossingen te zien geven.

'Breedband is een oplossing voor alle problemen'

Aan semi-breedband en breedband worden vele zaken opgehangen: sociale cohesie, veiligheid, economisch groei, digitale tweedeling, prijsregulering enz. De vraag is of het graag genoemde economisch rendement van deze investeringen niet overschat wordt.

De realiteit is dat breedband zich in hetzelfde bestuurlijke en economische kader beweegt als alle andere infrastructurele voorzieningen.

3

Naar een gemeentelijke visie

3.1 Het belang van een visie

Het gemeentebestuur kan een rol spelen bij de huidige (semi-)breedband-ontwikkelingen. Of en hoe u deze rol invult, hangt af van de visie die uw gemeente ten aanzien van (semi-)breedband heeft. Het betreft het belang van uw burgers en de invloed op het vestigingsklimaat in uw gemeente. Een hierop volgende bestuurlijke keuze is of u als gemeente, naast alle marktpartijen, een rol wilt gaan spelen bij de realisatie van breedband.

De centrale vraag is: hoe noodzakelijk is breedband voor mijn gemeente? U doet er verstandig aan om een sociaal-economische visie te ontwikkelen. Een dergelijke expliciete visie op breedband is cruciaal voor het succesvol besturen van nieuwe ontwikkelingen. Een visie geeft richting en dwingt tot het maken van keuzes.

De uitkomst van de visie en de daarmee bepaalde keuzes kan heel goed betekenen dat er op geen enkele wijze middelen aan (semi-)breedband besteed worden. Dit is dan een positieve keuze. Immers, vele andere gemeentelijke problemen vragen momenteel om aandacht en inzet van de beperkte gemeentelijke middelen.

Bij het maken van de gemeentelijke visie kunt u zich de volgende vragen stellen:

- Hoe is het huidige gemeentelijke infrastructuurbeleid vormgegeven?
- Is er voor onze gemeente een kwantificeerbaar en meetbaar economisch belang? Bevorderen we hiermee in effectieve mate het vestigingsklimaat (bedrijventerreinen) en huisvestingsvoorzieningen (woonwijken)?
- Is er voor onze gemeente een echt maatschappelijk belang?
- Is er voor onze gemeente een significante behoefte van burgers (zijn er zeer breed gedragen burgerinitiatieven)?
- Wegen deze belangen op tegen andere behoeften en belangen?
- Gaan we deze gemeentelijk infrastructurele voorzieningen reguleren?

Indien een groot aantal vragen positief kan worden beantwoord, dan rijst de vraag hoe dit bestuurlijk aangepakt kan worden. Met andere woorden: welke rol kiest u als gemeente?

3.2 De gemeentelijke rollen

Van uiterst belang is hierbij het op voorhand juist en volledig vastleggen van de rol en positie van de gemeente (zie ook gemeentelijke visie). Hierbij kunt u denken aan de volgende rollen:

- Verstrekker van vergunningen en toezichthouder (regulerende rol op basis van een expliciet beleid): voor een optimale concurrentie is het belangrijk dat er open toegang is tot het aansluitnet. Nu is vaak het (aansluit)netwerk in bezit van één leverancier ten behoeve van één enkele dienst (bellen alleen via koper en televisie via coax). Hiermee heeft de aanbieder alle macht over het netwerk waardoor een ongewenste monopoliepositie ontstaat. De gebruiker moet vrij zijn in zijn keuze uit de verschillende actieve netwerkaanbieders en hun diensten. Door de aanbodkant van netwerk te coördineren kunnen later problemen worden voorkomen.
- Vraagbundelaar (economisch-stimulerende rol): om breedbandinternet toch bereikbaar te maken voor alle burgers, bedrijven en instellingen (onder meer zorg en onderwijs) kan een gemeente overwegen deze (versnipperde) vraag actief te (laten) ondersteunen en te bundelen door zich te richten op het vergroten van de vraag naar breedbanddiensten in de eigen organisatie en bij partners in de (semi-)publieke sector of door het stimuleren van de vraag naar breedbanddiensten bij bedrijven of burgers. Bij deze laatste vorm hebben de gemeenten aanzienlijk minder invloed.
- Launching customer (economisch-stimulerende/investeringsrol): het gaat hierbij primair om het ontwikkelen van elektronische breedbanddiensten door de gemeentelijke organisatie. Tevens kan de gemeente stimuleren en faciliteren dat haar partners in de stad hierin volgen.
- Investeerder of financier (investeringsrol).
- Contracteigenaar of netwerkeigenaar (ondernemers- + investeringsrol).

Twee rollen staan momenteel (bestuurlijk) sterk ter discussie: de gemeente als launching customer en de gemeente als eigenaar.

De rol als launching customer staat ter discussie omdat een gemeente soms haar gemeentelijke instellingen/gebouwen aansluit op een glasnetwerk. Op zich geeft dit geen probleem. Het probleem ontstaat pas op het moment dat:

- er hierdoor een al bestaande voorziening versneld moet worden afgeschreven;
- de nieuwe faciliteiten niet of slechts ten dele echt renderend worden uitgenut;
- er vormen ontstaan van verplichte winkelnering en de gerelateerde marktverstoring;
- de fictie wordt gehanteerd dat dit nieuwe netwerk de kern zal zijn van een toekomstige gemeentelijke infrastructuur. Hierbij kan voorbij worden gegaan aan de technische en economische realiteit. Het idee dat via zo'n instelling de omgeving door een gemeente in een commerciële onderneming op concurrerende wijze met alle andere (huidige en toekomstige) aanbieders kan worden (of kan blijven) aangesloten is vaak niet goed financieel onderbouwd.

Met inachtneming van deze aandachtspunten kan een gemeente kiezen voor een rol als investeerder. Hierbij moet dan gelden dat investeringen alleen kunnen worden gedaan, volgend uit een gemeentelijke visie en beleid, als onderdeel van een integrale infrastructuur per wijk of bedrijventerrein.

De kritiek op de rol als eigenaar (in welke vorm dan ook) is gebaseerd op:

- de verschillende rollen van overheid en bedrijfsleven (de gemeente en/of de door haar gesubsidieerde instellingen als bedrijf, maar wel met belastinggeld);
- het creëren en/of gedogen van vormen van verplichte winkelnering;
- het zorgvuldig omgaan met overheidsmiddelen, specifiek investeringsselectie (rendement) en risico's.

3.3 Het stappenplan

Nadat de visie is gemaakt en de rollen zijn verkend raden we u aan om een aantal stappen door te nemen, alvorens te bepalen welke rol u als gemeente zou moeten spelen.

Stap 1: Bepalen wenselijkheid

Deze vraag heeft u als het goed is beantwoord bij het maken van de gemeentelijke visie. Nadat is vastgesteld wat de lokale ambities en doelstellingen zijn en wat de gekwantificeerde en meetbare bijdrage van breedband daarin is, dient te worden bepaald in hoeverre de markt dit kan realiseren. Pas als de markt niet wil investeren in breedband rijst de vraag of hier een nuttige taak van de overheid ligt.

Stap 2: Vaststellen mate van interventie

Om goed zicht te krijgen op de mate van interventie is het verstandig om de volgende stappen van het UI-model te doorlopen (dit UI-model is afkomstig van de brochure van EZ: 'do's' en 'don'ts', publiek handelen m.b.t. de aanleg van breedband in niet-rendabele gebieden). In het model wordt in toenemende mate van interventie bekeken of een juiste balans met bedrijfsleven kan worden gevonden:

- actieve invulling van coördinerende rol;
- vraagbundeling van de vraag van semi-publieke instellingen;
- geven van bankgarantie onrendabele top;
- financiële participatie;
- zelf doen.

Indien grosso modo deze stappen worden doorlopen wordt als vanzelf eventueel marktfalen aangetoond en kan de mate van interventie gedocumenteerd worden onderbouwd.

Stap 3: Wijze van overheidsbetrokkenheid binnen juridische kaders

Nadat u uw rol heeft bepaald is het zaak te bekijken of de gekozen aanpak past binnen de bestaande juridische kaders.

Punten van aandacht hierbij zijn:

- technologie neutrale insteek;
- openbaar aanbesteden (EU en nationale regels);
- maximaal 50% publieke financiering.

Indien zuivere procedures gevolgd worden, kunnen er nauwelijks problemen op dit punt ontstaan.

4

De praktijk

4.1 Echt breedband

Glas geeft momenteel de meest zekere basis voor een toekomstvaste infrastructuur. Zoals bij alle andere infrastructurele projecten is het een kwestie van geleidelijkheid en beheer. Het is een realiteit dat we niet alle dijken in één keer kunnen vervangen, alle wegen kunnen verbreden en de spoorlijnen vol met verkeer kunnen krijgen.

We raden u aan langs de volgende vier praktische economische regels te werk te gaan:

- 1** Nieuwe (of vernieuwde/gerenoveerde) woonwijk en/of bedrijventerrein, dan: Graven > Goten > Glas: moet de grond toch open (graven) door (ver)nieuwbouw, dan gelijk glasbekabeling (of minimaal de voorbereiding) door de daartoe aangewezen partijen laten aanbrengen samen met alle andere infrastructuur zoals gas, water, elektriciteit, enz. Niets is vervelender en geeft extra kosten, risico's en overlast dan het steeds maar weer openbreken van de grond.
- 2** Geen afname of gebruik van breedband verplicht stellen of laten stellen. Dit is namelijk een bekende bron van risico's, juridische problemen en financiële miscalculaties, onder andere door foutieve aannames. Vrijheid van afname en alleen de gebruiker laten betalen naar rato van werkelijk gebruik verzekeren een marktconform aanbod op basis van een juiste begroting.
- 3** Niet nodeloos overheidsmiddelen aanwenden voor subsidie van verouderende infrastructuren.
- 4** Met andere woorden: mede door faseren doen wanneer het kan, betaalbaar en toekomstvast is.

Hierbij dient u de volgende punten te overwegen:

- Nogmaals dient benadrukt te worden dat er in alle Nederlandse gemeenten zakelijke breedbanddiensten door meerdere partijen geleverd kunnen worden.
- Bij de aanleg van echt breedband praten we over een echte infrastructurele diepte-investering.
- De realiteit is dat alle overheden, en gemeenten in het bijzonder, geconfronteerd worden met (toenemende) schaarse middelen. Ook breedband valt onder dit regime. Een keuze kan dan ook zijn hierin geen gemeentelijke gelden (of de vaak vergeten apparaatkosten) te investeren.
- In essentie is dit het terrein van commerciële partijen. Dit gebeurt dan ook op vele plekken in de wereld. De rol van de gemeente is vooral een regulerende en toezichhoudende rol. In principe investeert de aanbieder van breedbanddiensten. Als er voldoende vraag is, pakken commerciële partijen dit op. Dit ook zonder de inzet van publieke middelen.
- In het geval dat de markt niet reageert, kan de discussie met de potentiële marktpartijen leiden tot een gemeenschappelijke constatering dat marktpartijen niet zullen investeren. Dit maakt de weg vrij voor gemeentelijke initiatieven en sluit latere bestuurlijke conflicten met marktpartijen op dit gebied uit.
- Neem glasvezelbekabeling of minimaal de goten hiervoor mee bij de realisatie van infrastructuur van nieuwe woonwijken (en bedrijventerreinen).
- Neem glasvezelbekabeling of minimaal de goten hiervoor mee bij de herstructurering van woonwijken en bedrijventerreinen.
- Laat in essentie, ondanks alle commerciële druk en ficties, de markt zich op natuurlijke wijze vormen en werken.
- In het geval dat investeringen in echt breedband niet synchroon verlopen met de ontwikkeling van nieuwe of geherstructureerde woonwijken, kan het opportuun zijn dat een gemeente hiertoe een initiatief neemt. Dit kan variëren van het attenderen van potentiële commerciële partijen tot het geheel in eigen beheer aanleggen van een breedbandinfrastructuur.

Helaas moet gesteld worden dat ook hier de bekende infrastructurele valkuilen aanwezig zijn. Let bij de beoordeling van plannen, businesscases en dergelijke vooral op de aannames. De realiteit is zo dat er maar een deel van de doelgroep gebruik van zal maken en dat deze behoefte over meerdere aanbieders verdeeld zal worden. In de praktijk zal gebruik blijven worden gemaakt van internet via kabel, ether en telefoonlijn. De realiteit is dat infrastructurele voorzieningen altijd een lange terugverdientijd hebben en dat specifiek deze voorziening zal bestaan naast al dan niet verbeterde bestaande voorzieningen.

Glas en draadloos hebben de toekomst.

*Het is belangrijk dat er tijdig **maar gefaseerd wanneer het opportuun is door grotere nieuwbouw, herinrichting en renovatie**, samen met gas, water, elektriciteit, riolen, telefonie, kabel geïnvesteerd wordt in glasvezelbekabeling naar woningen, instellingen en bedrijven.*

We praten hier over een infrastructuurbeleid op lange termijn.

4.2 Semi-breedband

Bij het begin van het schrijven van deze brochure, gold nog dat marktpartijen vooral in minder rendabele gebieden niet of nauwelijks bereid waren om investeringen in semi-breedband: ADSL, kabelinternet, SDSL, WiFi, te plegen. Actueel is dat de vrije markt autonoom zal zorgen voor een dekking van ruim 97%.

Het kan zijn dat uw gemeente behoort tot een gebied waarin niet in semi-breedband zal worden geïnvesteerd of niet op het door u gewenste tijdstip. We raden u dan het volgende aan/af:

Afgeraden wordt dat gemeenten direct en/of indirect subsidies geven aan telecommunicatiebedrijven om de infrastructuur eerder of überhaupt geschikt te maken voor ADSL en dergelijke.

Aangeraden wordt dat gemeenten (in economische grensgevallen) bewonersinitiatieven voor vraagbundeling (stukje de markt ontwikkelen/bevorderen) wel faciliteren, maar dat gemeenten geen exploitatiesubsidies en/of financiële garanties geven.

Aangeraden wordt om bewonersinitiatieven met WiFi-gebaseerd semi-breedband te faciliteren, mits er géén ADSL en/of Kabelaanbod is of op redelijke termijn komt.

4.3 WiFi

WiFi geeft voor gemeenten met een groot buitengebied een goedkoop en praktisch alternatief om semi-breedbandvoorzieningen te realiseren door middel van bewonersinitiatieven. We praten hierbij vooral over de gevallen waar geen dekking is of komt (maximaal 3%).

Wat kunt u als bestuurder doen? Opportuun is een bewonersinitiatief materieel te steunen. In de praktijk kan dit minimaal beteken dat toegang en faciliteiten worden verleend in publieke gebouwen opdat een antenne en wat apparatuur op de juiste hoogte kunnen worden geplaatst. In de praktijk kan deze apparatuur onopvallend worden aangebracht. In een verdere vorm kan gedacht worden aan een tijdelijke garantstelling ter ondersteuning van een door de bewoners/gebruikers opgerichte juridische entiteit zoals een vereniging of een vennootschap onder firma.

5

Aanvullende informatie

De VNG heeft er bij het ministerie van Economische Zaken op aangedrongen dat er een centraal aanspreekpunt voor gemeenten zou moeten komen, waar gemeenten terecht zouden kunnen met hun vragen over breedband. Vanaf medio april zal het expertisecentrum Nederland BreedbandLand van start gaan. Het is de bedoeling dat hier zowel marktpartijen als overheden onderling informatie kunnen uitwisselen en vragen kunnen stellen over breedbanddiensten en infrastructuur. Het expertisecentrum ontwikkelt op dit moment diverse producten die onder andere gemeenten moeten gaan ondersteunen. Op de website www.nederlandbreedbandland.nl zijn diverse beleidsdocumenten te vinden, waaronder deze brochure.

Overige informatie:

- Amsterdam, Slagkracht door glas; advies van Commissie-Andriessen voor de aanleg van glas-naar-de-meterkast, januari 2003
- Participatie gemeente in ontwikkeling glasvezelinfrastructuur, Nauta Dutilh, december 2002
- Een toekomst van glas; vooruitlopen op de doorbraak van breedbandtechnologie, juni 2002
- Breedband Internet voor/door gemeenten uitgave van Stedenlink, het netwerk van kennissteden, juni 2001
- Kabinetsstandpunt breedband, december 2002
- Glasrijk Eindhoven: Visie en Strategie breedbandinfrastructuur, gemeente Eindhoven, juni 2003
- Checklist Ontwikkeling Glasvezelinfrastructuur, Gemeente Deventer, februari 2004
- Slim graafwerk; samenwerken aan glasvezel in de wijk, ISOC, juni 2001
- Fact finding in kabellandschap; rapportage fase 1, mei 1999
- Onderzoek naar breedbandtoegang in minder rendabele gebieden, Dialogic, juni 2003.
- Deltaplan Glas, KPN, september 2003
- Breedband, Economie en Maatschappij: Waar een smal land breed kan zijn, Platform Nederland Breed, januari 2004
- Do's en don'ts: publiek handelen m.b.t. de aanleg van breedband in niet rendabele gebieden, Ministerie van Economische Zaken, oktober 2003

- www.opta.nl
- www.nmanet.nl
- www.isoc.nl
- www.vng.nl
- www.breedband-internet.pagina.nl
- www.cyburg.org
- www.kennisland.nl
- www.gigaport.nl
- www.kenniswijk.nl
- www.nationaalbreedbandforum.nl
- www.id-wijk.nl
- www.breedbandproeven.nl
- www.stedenlink.nl
- www.nederlandbreedbandland.nl

